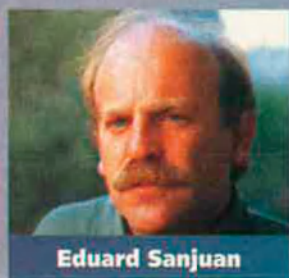

La crisi dels vells somnis

Eduard Sanjuan

"El futur –diuen a Sarajevo– el tornarà a dictar l'economia. Representants del Banc Mundial omplen l'Hotel Bòsnia de la capital i, de moment, en cap de les seves hipòtesis de futur encaminades a atreure inversions internacionals, preveuen la possibilitat d'una Bòsnia unida –amb les seves fronteres actuals reconegudes a l'ONU."

Absolutament fora del temps i de l'espai d'aquesta lògica històrica precipitada, un home amb una disfressa impossible, amb les cames i el pit permanentment descoberts, corre, des de fa ja un temps, pels principals carrers de Sarajevo. Corre sense parar i, de tant en tant, intenta regular el trànsit amb un gest inequívoc de dramàtic desordre psíquic. Abans de la guerra dedicava moltes hores a l'atletisme. El seu cos encara recorda antigues proporcions destinades a lluitar contra el vent i contra el cronòmetre.

Ara, a conseqüència de les bombes i de les bales que han asfixiat Sarajevo durant més de tres anys, és una figura trencada que deambula entre la destrucció. No fa gaire, algú li va preguntar quan creia ell que es posaria fi a la guerra:

—Quan tots vosaltres acabeu com jo —va respondre sense dubtar abans d'emprendre l'enèsima cursa contra si mateix.

He tingut l'oportunitat, fa una setmana, de ser a Sarajevo. I he vist una ciutat exhausta. Els esforços dels seus habitants per aparentar una normalitat anímica i estètica —una valuosa manera d'oposar dignitat a barbàrie— no aconsegueixen, però, ocultar la profunda amargor d'esperit. I una certa por que aquests tres anys i mig de martiri militar constant, de mort, puguin tenir efectes irreparables en la seva consciència individual, i col·lectiva. Es temen a ells mateixos i donen pràcticament per perduda, de cara a una pau sense goig, la generació que ha compartit aquest immens desastre humà a les acaballes del segle XX.

La possibilitat que els bombardejos es repreguin, que les bales dels francotiradors tornin a trencar vides humanes, els terroritza més que mai. Sobretot ara que, des de fa vint o trenta dies, amb els serveis de gas, electricitat i aigua restablerts parcialment, poden començar a recordar que, en efecte, aquesta va ser una ciutat com qualsevol altra d'Europa, tan andònima o tan especial com qualsevol. Mostren un escepticisme natural, aclaparador, sobre aquest 37è alto-el-foc. Temen que acabi com els precedents, és a dir, com el preludi d'una renovada agressió. Però molt interiorment, gairebé amb els ulls tancats i els dits creuats, confien secretament que aquesta pau precària s'instal·li definitivament

Sarajevo. Els ciutadans intenten recuperar la normalitat.

per poder preguntar-se què serà del seu país, Bòsnia-Hercegovina, i de les seves vides. El sentiment inicial, el milicià, el de les grans batalles pendents, perd terreny en benefici de l'esperit de supervivència.

La pau, com a premissa *sine qua non*. Una necessitat no només visible a Sarajevo, també a Mostar, a Knin, a Banja Luka... La urgència del silenci de les armes, com la constatació palpable de l'enorme cansament que tots els pobles víctimes del terror, ciutadans de peu serbis, croats i musulmans, es reflecteixen ja, inequívocament, en els seus rostres. Els temps dels somnis de grandesa, de les mentides fetes per ser cregudes per la força, deixen pas, a poc a poc, mitjançant la frustració, a una espècie de *realpolitik*, el primer senyal seriós del qual ha tingut lloc a Ohio.

El futur —diuen a Sarajevo— el tornarà a dictar l'economia. Representants del Banc Mundial omplen l'Hotel Bòsnia de la capital i, de moment, en cap de les seves hipòtesis de futur encaminades a atreure inversions internacionals, preveuen la possibilitat d'una Bòsnia unida —amb les seves fronteres actuals reconegudes a l'ONU— absolutament independent de Cròcia o de Sèrbia. Els tècnics del BM pensen fredament, però potser des d'un angle molt realista, en termes de federació (croats) —parcialment en marxa— o de possible secessió a mitjà o a llarg termini (serbis). Què serà llavors de la zona de la república amb més implantació d'origen musulmà? La capacitat de convicció del president bosnià Alija Izetbegovic per fer creïble una Bòsnia multiètnica, a exemple de la devastada Sarajevo, potser no serà suficient. Els vells somnis, en algun cas malauradament, estan en crisi.